

TALE

17. juni 2016

J.nr. 2016-3811

Kemi, ulykker og internationalt
(KUI)
MRC

Samråd om erhvervssygdomme på Siemens Wind Power A/S som følge af udsættelse for epoxy og isocyanater og myndighedernes rolle

- Samrådsspørgsmål BQ stillet 1. juni 2016 efter ønske fra Karsten Hønge (SF)
- Samrådsspørgsmål BR stillet 1. juni 2016 efter ønske fra Karsten Hønge (SF)
- Samrådsspørgsmål BS stillet 3. juni 2016 efter ønske fra Christian Juhl (EL)

Samrådsspørgsmål BQ:

”Kan ministeren – i modsætning til hvad han oplyste på samråd den 27. maj 2016 - bekræfte, at Siemens Wind Power allerede i 2007 meddelte Arbejdstilsynet om anvendelsen af Epoxy? Der henvises i denne forbindelse til BEU alm. del samrådsspørgsmål AÆ-BD og BP?”

Samrådsspørgsmål BR:

”Vil ministeren tage initiativ til, at Arbejdstilsynet reviderer deres redegørelse om Arbejdstilsynets rolle vedr. erhvervssygdomme på Siemens Wind Power i lyset af de nye oplysninger fra virksomheden om, at tilsynet angiveligt allerede i 2007 fik oplysninger fra virksomheden om brugen af epoxy?”

Samrådsspørgsmål BS:

”I forlængelse af samråd om arbejdsmiljø Siemens Wind Power og Vestas den 27. maj 2016, jf. BEU alm. del samrådsspørgsmål AÆ-BD og BP bedes ministeren redegøre for følgende:

- a) Vil ministeren orientere om udviklingen af substitution på arbejdsmiljøområdet de seneste 20 år?
- b) Vil ministeren forklare, hvorfor der gives så få påbud om substitution, som de skriftlige svar på udvalgets spørgsmål angiver?
- c) Vil ministeren forklare, hvorfor der stort set ikke forskes i substitution?
- d) Vil ministeren redegøre for ministeriets og Arbejdstilsynets strategi for at få fjernet flere farlige produkter og arbejdsprocesser på arbejdsmarkedet - og få dem udskiftet med mindre farlige produkter og processer?
- e) Vil ministeren redegøre for baggrunden for at han ikke gav rigtige oplysninger til BEU - og hvad han vil gøre for at sikre, at det ikke sker igen?”

Indledning

Tak for invitationen til dette samråd.

Som bekendt blev der i forbindelse med samrådet den 27. maj rejst tvivl om, hvorvidt Arbejdstilsynets redegørelse af 23. maj om arbejdsmiljøet på Siemens Wind Power indeholdt urigtige oplysninger.

Derfor er jeg tilfreds med, at vi nu får en lejlighed til at få endnu en drøftelse her i udvalget, så vi kan få afklaret de usikkerheder, der måtte være om redegørelsen.

Inden jeg besvarer de spørgsmål, som er stillet i dag, vil jeg kort berøre hovedkonklusionerne i Arbejdstilsynets redegørelse om arbejdsmiljøet på Vestas, som udvalget også har modtaget.

Sammenfattende er det Arbejdstilsynets vurdering, at man har levet op til sin tilsynsforpligtelse og ført et kontinuerligt tilsyn med Vestas.

Redegørelsen viser også, at der alligevel er et betydeligt antal medarbejdere på Vestas, der er blevet syge af at arbejde med epoxy. Helt konkret er der i perioden 2004-2016, som er den periode redegørelsen omfatter, registeret 131 anmeldelser af

hudsygdomme og under 10 tilfælde af luftvejssygdomme.

Arbejdsskadestyrelsen har i samme periode identificeret ca. 85 afgjorte sager om hud- og luftvejs- sygdomme, som vedrører epoxy.

Det er tal, der gør indtryk på mig og det bekræfter vigtigheden af de initiativer, som allerede er igangsat på baggrund af redegørelsen om Siemens Wind Power af 23. maj 2016, og som jeg vil skitsere afslutningsvist.

Med hensyn til Arbejdstilsynets tilsyn med Vestas viser redegørelsen, at Arbejdstilsynet på afdelinger af Vestas, som er omfattet af redegørelsen, har gennemført i alt 118 kemirelaterede tilsynsaktiviteter i perioden 2004-2016. Af de 118 tilsyn har de 24 relateret sig specifikt til epoxy og isocyanater. Der er truffet i alt 11 afgørelser om kemirelaterede overtrædelser af arbejdsmiljøreglerne.

Som følge af redegørelsen om Vestas kan jeg oplyse, at Arbejdstilsynet har fundet det relevant at sikre, at man i forbindelse med vurderingen af, om virksomheder skal udtages til tilsyn, både ser på det samlede antal anmeldelser på virksomheden og på de enkelte produktionsenheder.

Jeg vil nu besvare de tre samrådsspørgsmål, som er stillet.

Samrådsspørgsmål BQ

I spørgsmål BQ bliver jeg bedt om at bekræfte, at Siemens Wind Power allerede i 2007 meddelte Arbejdstilsynet oplysninger om anvendelsen af epoxy.

På baggrund af oplysningerne i Arbejdstilsynets supplerende redegørelse, som jeg oversendte til udvalget den 2. juni kan jeg bekræfte, at Arbejdstilsynet har oplyst overfor mig, at tilsynet i 2007 blev vidende om, at Siemens anvendte et epoxyholdigt produkt til brug for sprøjtepåføring.

De nye oplysninger betyder, at jeg lagde oplysninger til grund, som var ukorrekte, og som jeg videregav i min tale ved samrådet den 27. maj.

Det har jeg den 2. juni beklaget overfor udvalget, og den beklagelse vil jeg gerne gentage i dag.

I den forbindelse oplyste jeg også udvalget om, at jeg i min besvarelse af samrådsspørgsmål AØ, AÆ og BD burde have anvendt følgende formulering:

”Arbejdstilsynet var oplyst om, at der skulle anvendes et epoxyholdigt produkt til sprøjtning. Disse oplysninger fremgik af en mail, som Arbejdstil-

synet modtager den 5. november 2007. Den pågældende mail og dens indhold er ikke blevet journaliseret i Arbejdstilsynets journalsystem.

Det er en klar fejl.

I lyset af indholdet af denne mail burde Arbejdstilsynet have vidst, at dispensationen skulle være givet efter reglerne om arbejde med stoffer og materialer i 2007.”

Som det fremgik i mit oversendelsesbrev af 2. juni til udvalget, finder jeg det utilfredsstillende, at Arbejdstilsynet udstedte den pågældende dispensation i 2007 på et forkert og mangelfuldt grundlag.

Det er desuden utilfredsstillende, at de supplerende oplysninger fra Siemens Wind Power ikke blev journaliseret, hvilket har betydet, at Arbejdstilsynets første redegørelse fra den 23. maj på dette punkt var fejlbehæftet.

På den baggrund har jeg tilkendegivet overfor Arbejdstilsynet, at jeg finder behandlingen af dispensationen i 2007 for utilfredsstillende.

Jeg har i den forbindelse indskærpet over for Arbejdstilsynets ledelse, at jeg forventer, at der bliver fulgt op på, at medarbejderne i Arbejdstilsynet er

korrekt instrueret i at håndtere og journalisere indkomne oplysninger.

Samrådsspørgsmål BR

I samrådsspørgsmål BR spørges der til, om jeg vil tage initiativ til, at Arbejdstilsynet reviderer deres redegørelse fra den 23. maj i lyset af de nye oplysninger i sagen.

Dette spørgsmål anser jeg for besvaret med min besvarelse af forrige samrådsspørgsmål.

Jeg henviser i øvrigt til Arbejdstilsynets supplerende redegørelse om Siemens Wind Power af 1. juni.

Samrådsspørgsmål BS

I samrådsspørgsmål BS bliver jeg bedt om at redegøre for en række spørgsmål vedrørende substitution.

Indledningsvist vil jeg gerne understrege, at det for mig er helt grundlæggende, at man ikke skal blive syg af at passe sit arbejde. Det er derfor vigtigt, at virksomheder forebygger mest muligt og sikrer, at medarbejdere ikke udsættes for farlige kemiske stoffer.

Med hensyn til udviklingen i substitution er det svært at give et generelt billede af udviklingen.

Arbejdstilsynet har oplyst, at man ikke er i besiddelse af data, der kan sætte konkrete tal på udviklingen.

I Arbejdstilsynets produktregister findes oplysninger om udviklingen i mængder af farlige kemiske produkter, og inden for hvilke brancher, de bruges. Oplysningerne siger ikke noget om, hvorvidt udviklingen i mængderne er et udtryk for substitution.

Stiger mængderne af et bestemt produkt, kan det ofte være udtryk for, at det går godt for en branche. Modsat kan et fald i mængderne indikere en nedgang i produktionen. Et forbud mod epoxy og isocyanater vil alt andet lige være et effektivt middel til at få virksomhederne til at substituere.

Man bør imidlertid holde sig for øje, at indførelse af et sådant forbud vil have store konsekvenser for virksomhederne. Hvis substitution ikke er teknisk muligt, vil det kunne betyde, at virksomheden må indstille produktionen i Danmark og flytte den til udlandet med tab af arbejdspladser til følge.

Det samme kan blive resultatet i de situationer, hvor substitution er teknisk mulig, men hvor det vil være forbundet med uforholdsmæssigt høje omkostninger for virksomheden. Her vil et højere omkostningsniveau i forhold til udenlandske kon-

kurrenter også gøre det vanskeligere at opretholde en produktion i Danmark.

Det betyder ikke, at vi skal gå på kompromis med medarbejdernes sikkerhed. Det skal naturligvis være sådan, at virksomheder kun må bruge disse kemikalier på en måde, der ikke er til skade for medarbejdernes sikkerhed og sundhed.

Jeg mener derfor, at vi skal være varsomme med at indføre meget eksplicite krav til substitution, så længe det er muligt at sikre medarbejderne mod udsættelse i arbejdssituationen.

Vi bør hele tiden overveje muligheden for substitutionskrav. Men hvis sådanne krav skal være effektive, bør de være internationalt fastsat for at skabe fælles konkurrencevilkår for alle virksomheder i Europa.

Dette skal dog ikke fjerne fokus fra, at virksomhederne hele tiden bør arbejde for og holde øje med mulighederne for at anvende mindre farlige stoffer. Og Arbejdstilsynet skal også hele tiden have fokus på mulighederne for substitution i sit tilsynsarbejde.

Forskning inden for substitution kan bidrage til at understøtte innovation og udvikling af nye teknologier. Jeg har ikke grundlag for at vurdere omfan-

get af forskningen på området, men vil gerne opfordre de relevante forskningsinstitutioner til at have fokus på emnet, da det har stor betydning for virksomhedernes arbejdsmiljø.

Arbejdstilsynet har oplyst, at man i sin dispensationspraksis løbende har fokus på at sikre, at de virksomheder, der eksempelvis får dispensation fra sprøjteforbuddet mod epoxy, arbejder konkret med substitution.

Det er vigtigt at holde fast i, at det i sidste ende er den enkelte virksomhed, der bærer ansvaret for et sikkert og sundt arbejdsmiljø på virksomheden.

Efter reglerne har virksomheden pligt til at vurdere, om farlige stoffer og materialer kan substitueres til ufarlige, mindre farlige eller mindre generende stoffer, materialer og processer, når der er risiko for påvirkning fra disse under arbejdet. Substitution skal foretages, når det er teknisk og økonomisk muligt.

Arbejdstilsynet har ligeledes oplyst, at der følges op på virksomhedernes arbejde med substitution gennem dialog i forbindelse med tilsyn på virksomhederne. Samt at det ligeledes er et væsentligt element i Arbejdstilsynets vurdering af dispensationsansøgninger, om virksomheden kan godtgøre, at der arbejdes aktivt med substitution.

Som jeg tidligere har oplyst udvalget, er kemi et af de områder, hvor Arbejdstilsynet giver mange påbud.

I 2015 gav Arbejdstilsynet over 2.500 påbud indenfor området ”Kemi, støv og biologi” fordelt på knap 31.000 tilsyn. Det svarer nogenlunde til det samme antal påbud, der blev givet på muskelskeletområdet, som er et af de tre prioriterede arbejdsmiljøområder.

Påbuddene om kemi kan vedrøre ventilation, personlige værnemidler – fx brug af åndedrætsværn og beskyttelsesdragter – eller hygiejniske forhold – fx adgang til håndvask under arbejdet.

En mindre del af påbuddene inden for kemi er påbud om substitution. I 2014 og 2015 blev der således samlet givet 46 egentlige påbud om substitution.

De påbud, der gives om substitution, gives primært på områder, hvor der findes velkendte alternativer til de pågældende produkter, der kan anvendes til det pågældende formål. Det kan eksempelvis være forskellige typer af malinger.

Det er ikke Arbejdstilsynets rolle at pålægge virksomhederne at substituere til konkrete produkter.

Det ville betyde, at Arbejdstilsynet skulle have kendskab til alle typer produkter.

Arbejdstilsynet har dog i sit tilsyn fokus på at sikre mod unødigt påvirkning af farlige kemiske stoffer.

Det sker bl.a. gennem Arbejdstilsynets vejledningsindsats overfor virksomhederne, hvor Arbejdstilsynet kan vejlede om, hvordan et stof eller materiale kan benyttes på en anden måde.

Som eksempel kan nævnes, at Arbejdstilsynet kan vejlede om, at arbejde med epoxy kan udføres i en lukket sprøjtekabine eller ved penselpåføring fremfor ved sprøjtepåføring.

Arbejdstilsynet har således generelt fokus på substitution i dialogen med de enkelte virksomheder i det daglige tilsyn, selvom det ikke direkte kan aflæses i antallet af påbud.

Afslutning

Afslutningsvist vil jeg understrege, at jeg gerne havde undværet den usikkerhed, som opstod efter samrådet den 27. maj om Arbejdstilsynets redegørelse om Siemens Wind Power.

Men jeg er tilfreds med, at Arbejdstilsynet med den supplerende redegørelse fra den 1. juni berig-

tigede oplysningerne. På det foreliggende grundlag mener jeg således, at de usikkerheder er afklaret.

Jeg vil nu se frem til, at de initiativer, der nævnes i forbindelse med redegørelsen fra den 23. maj, sættes i værk.

Jeg kan oplyse, at informationsmødet for nuværende og tidligere medarbejdere på Siemens nu er fastlagt. På mødet vil der – ud over Arbejdstilsynet og Arbejdsskadestyrelsen – deltage personale fra de arbejdsmedicinske klinikker i Herning og Aalborg.

Herudover er der etableret en hotline i såvel Arbejdsskadestyrelsen som i Arbejdstilsynet. Her kan tidligere og nuværende ansatte bl.a. søge information og vejledning om mulighed for lægeundersøgelse.

Jeg vil ligeledes nævne, at jeg har bedt Arbejds miljørådet om at nedsætte en arbejdsgruppe om epoxy med repræsentanter fra parterne samt Arbejdstilsynet. Derudover inddrages relevante eksperter.

Arbejdsgruppen skal komme med forslag til hvordan det kan sikres, at arbejdsmiljøreglerne efterleveres i det daglige arbejde ud i alle produktionsled, og skal afrapportere inden udgangen af 2016.

Endelig vil jeg efter sommer indkalde arbejdsmiljøforligskredsen til drøftelser om kronemileyordningen. Som jeg nævnte på samrådet den 27. maj skal vi se på, om der er behov for at skærpe reglerne.

Jeg håber, at vi kan finde løsninger, hvor vi både skærper kravene og samtidig bevarer en ordening for virksomheder, der kan og vil tage ansvar for et godt arbejdsmiljø.

Derudover har Arbejdstilsynet ændret deres administrative procedurer på en række områder.

For det første vil Arbejdstilsynet fremover sørge for, at der også overfor de certificerede virksomheder bliver reageret aktivt og systematisk på oplysninger om anmeldte erhvervssygdomme.

Derudover vil Arbejdstilsynet fremadrettet systematisere sine procedurer for opfølgning – særligt med hensyn til ansøgning om fornyelse af dispensationer.

Endeligt har Vestas-redegørelsen som nævnt givet anledning til, at Arbejdstilsynet i forbindelse med vurderingen af, om virksomheder skal udtages til tilsyn, både ser på det samlede antal anmeldelser

på virksomheden og på de enkelte produktionsenheder.

Der er således igangsat en række initiativer på både administrativt og politisk niveau og det er min forventning, at vi dermed imødekommer de udfordringer, som redegørelserne har afdækket.

Tak for ordet.